

BILTEN

RADA FORUMA ZA LOKALNI EKONOMSKI RAZVOJ OPĆINE TUZLA

Broj 1, decembar 2007.

U prvom broju biltena rada foruma za lokalni ekonomski razvoj općine Tuzla predstavljamo rezultate slijedećih članova:

- Općina Tuzla kao vodeći partner i partneri;
- BIT Centar Tuzla,
- Razvojno-poduzetnički centar - Inkubator "Lipnica",
- Udruženje za razvoj NERDA Tuzla,
- Udruženje samostalnih privrednika općine Tuzla,
- Udruženje inovatora općine Tuzla,
- Biznis Start-Up Centar Tuzla - Univerzitet u Tuzli,
- Privredna komora TK,
- Ekonomski fakultet Tuzla,
- Ekonomski Institut Tuzla,
- Referentna grupa Tuzla,
- TALDi Tuzla,
- Udruženje HD Prijateljice Tuzla,
- Služba za zapošljavanje TK,
- Udruženje BOSPER Tuzla,
- Tuzlanski regionalni centar Međunarodnog foruma Bosna i
- GAP Tuzla.

Forum je svakako otvoren za sve organizacije i institucije koje mogu doprinijeti bržem i kvalitetnijem razvoju grada.

Značaj lokalnog ekonomskog razvoja

Izazovi lokalnog ekonomskog razvoja (skraćeno LER) danas su mnogo veći nego prije, s obzirom na globalnu konkurenciju i slobodne tokove kretanja svih resursa. Općina Tuzla kao jedinica lokalne samouprave je u potpunosti svjesna i spremna za takve izazove, te predstavlja vodećeg partnera sa svim drugim učesnicima na lokalnom nivou u razvijanju koncepta lokalnog ekonomskog razvoja i time ima svakako proaktivnu i poduzetničku ulogu u organizovanju i upravljanju ovim procesima. Upravo ta komponenta LER-a je ključna i od nje u velikoj mjeri ovisi i uspjehnost procesa LER-a. Time se ostvaruje i bolja konkurentnost općine jer Tuzla pokazuje interes i ulaže značajne napore, uključujući tu i raspoložive ljudske i materijalne resurse da kreira odgovarajući okvir koji će biti adekvatan i prijateljski za postojeća ulaganja kao i nova ulaganja i kreiranje novih radnih mjesta.

■ Grad Tuzla = 3 T

Strategija razvoja Tuzle zasniva se na tri slova T: **Tolerancija, Talenat i Tehnologija.**

Tuzlaci kažu da je tolerancija uslov fizičkog opstanka i razvoja grada. Građani Tuzle vjeruju da je osnov tolerancije ljubav. Na Sonom trgu, u granit su uklesane riječi: "Tuzla je jedno od najstarijih naselja u Evropi. Sedam hiljada godina, od neolita do danas, ljudi proizvode so i žive na ovom prostoru. Građani Tuzle obnoviše Soni trg 2004. godine, sa vjerom da je ljubav izvor nastanka i vječitog trajanja svijeta"

Historija Tuzle je prožeta tolerancijom. U svim kriznim vremenima Tuzlaci su se protiv mržnje borili ljubavlju. Tolerancija u ovom gradu uvijek je shvatana kozmopolitski. Simbol otvorenih vrata na grbu grada i danas se potvrđuje kroz otvorenost grada prema planetarnim veličinama, ljudima i djelima koji pripadaju bosanskohercegovačkoj, ali i svjetskoj, kulturnoj baštini.

Da je Tuzla grad ljubavi potvrđuje i oboreni Ginisov svjetski rekord u najmnogobrojnijem poljupcu, Tuzlaci su sa svim drugim ljudima koji vole Tuzlu oborili taj rekord i postali najpoznatiji u svijetu.

■ Općina Tuzla - lider u lokalnom ekonomskom razvoju grada

Općina Tuzla predstavlja lidera u lokalnom ekonomskom razvoju općine i u kontinuitetu pruža podršku razvoju poduzetništva i malih i srednjih preduzeća. Sa ciljem sistemskog, koordinirajućeg i integrisanog pristupa u upravljanju lokalnim ekonomskim razvojem, formiran je Forum za unapređenje procesa lokalnog ekonomskog razvoja u kojem učestvuju svi ključni akteri ekonomskog razvoja, dakle Općina Tuzla i predstavnici poslovnog sektora, nevladinog sektora, finansijskih institucija i drugih relevantnih organizacija i institucija.

Pored Foruma, usvojena dugoročna strategija razvoja do 2015. godine sa strateškim orijentacijama daje smjernice budućem dugoročnom razvoju grada.

Podrška razvoju poduzetništva i malih i srednjih preduzeća se ogleda u aktivnostima unapređenja poslovnog okruženja i klime za domaća i strana ulaganja. Važno je izdvojiti slijedeće:

- ◆ Razvoj poduzetničke infrastrukture i poslovnih i poduzetničkih zona, koja uključuje Razvojno - poduzetnički centar Tuzla - Inkubator "Lipnica" i BIT Centar Tuzla (u čijem sastavu djeluju CNT- Centar novih tehnologija i ICT - Informaciono- komunikacione tehnologije)
- ◆ Uklanjanje administrativnih barijera za razvoj MSP i poduzetništva uz pojednostavljenje procedura i ubrzanje postupka registrovanja obrta - samostalne djelatnosti
- ◆ Podrška putem finansiranja projekata razvoja malih i srednjih preduzeća i poduzetništva kao i podsticaji u razvoju poljoprivredne proizvodnje
- ◆ Savremeni oblici podrške poduzetništvu učešćem u uspostavljanju kreditno - garantnog fonda
- ◆ Aktivnosti na izgradnji komunalne infrastrukture i unapređenju prostora za ugodno življenje građana Tuzle, uz projekte kao što su Slano jezero, uređenje historijskog jezgra - centra grada, Arheološki park i drugo
- ◆ Uspostavljena značajna ekonomska i kulturna saradnja na širem regionalnom i međunarodnom planu te
- ◆ Kontinuirana saradnja sa svim ključnim akterima lokalnog ekonomskog razvoja.

NEKOLIKO KLJUČNIH POSTIGNUĆA NA UNAPREĐENJU AMBIJENTA ZA DRUŠTVENI I EKONOMSKI RAZVOJ

■ Kontinuirano snabdijevanje grada vodom

Prošle godine riješen je problem interventnog snabdijevanja vodom tj. ukinute su restrikcije. Prva godina bez restrikcija, bila je naša provjera, bio je to probni rad novog postrojenja za prečišćavanje vode. Uspješan. I dobro je da se taj probni rad odvijao u najtežoj mogućoj godini, jednoj od najsušnijih godina ikada. Sada, već od narednog mjeseca, nastavljamo sa projektom dugoročnog snabdijevanja vodom, snabdijevanja vodom jedne veće i mnogoljudnije Tuzle od današnje. Ne smijemo dopustiti da nas budućnost zatekne nespremne. Mi je možemo predvidjeti, preteći i mirno sačekati.

Prvi vodovod u Tuzli napravljen je početkom dvadesetog stoljeća. Sve je bilo dobro, ali postignuti rezultat nije održan i trpjeli smo restrikcije još od 1930. godine. Sada, ne smijemo ponoviti tu grešku, koja se odnosila na kratkoročnu viziju razvoja.

Sada, kada smo riješili problem restrikcija vode, pred nama je novi izazov i naše ambicije usmjerene su ka kvalitetnom i dugoročnom rješavanju problema otpadnih voda.

Prvi puta, nakon toliko decenija, riješili smo problem restrikcija vode na početku 21. stoljeća. Naša vizija razvoja dakle ne smije biti kratkoročna, nego dugoročna i dosezati, ako je i to potrebno, i period od trideset narednih godina. Jer, Tuzla više nikada ne smije biti žrtvom restrikcija vode!

■ Tuzla - povoljno mjesto za investiranje

Prijateljski i blagonaklono orijentisana Tuzla pruža svim ulagačima prednosti kao što su brze i fleksibilne usluge općinske administracije za izdavanje rješenja za obavljanje djelatnosti kao i drugih usluga koje su u domeni rada administracije, zatim visoko kvalificirana radna snaga, poslovni sektori odnosno preduzeća sa bogatom poslovnom tradicijom, povoljan geografski položaj i infrastrukturna povezanost putem cestovnih, željezničkih saobraćajnica i aerodromske infrastrukture, savremena telekomunikacijska mreža, kao i jednaka prava za sve ulagače, stabilna valuta i poreske i druge olakšice. Kao rezultat napora općinske administracije Tuzla je prepoznata kao grad interesantan za ulaganja, brojni projekti su već realizovani, Tuzla je postala trgovački centar regije, sa izgrađenim tržišnim centrima Merkator, Tuš, Interex, Dramar, Omega, Bingo, dok su u planu izgradnja novih, i to OBI, Pevec i Robot. Stambena izgradnja je godinama u porastu. Brojni su novoizgrađeni stanovi, i to je jedan od dokaza interesa mladih i svih drugih da zasnuju svoj život u Tuzli.

Turistički potencijali Tuzle - Slana jezera i vodopad

Tuzla je jedini grad u Evropi koji ima slano jezero i jedini grad na svijetu čije se slano jezero, kupalište i plaža nalaze u centru grada. Kada se, prije nekoliko miliona godina, Panonsko more povlačilo sa velikog dijela evropskog tla, ispod Tuzle je ostavilo milione tona naslaga kamene soli i slane vode. Zahvaljujući ovom prirodnom bogatstvu, a uz podršku domaćih stručnjaka, slana voda je izvučena na površinu i 2003. godine pretvorena u Panonsko jezero - jezero u kojem se nalazi mineralima bogata slana voda, koja se slanim bunarima crpi ispod zemlje. Pored užitka u kupanju u vodi, koja ima gotovo sve karakteristike

morske vode, ova voda ima i ljekovita svojstva, pogotovo u liječenju reumatskih i disajnih oboljenja. Sve ovo privlači hiljade posjetilaca tokom ljetnih dana.

U prvoj fazi izgradnje Panonskog jezera kao dijela cjelokupnog sportsko - rekreativnog i memori-

jalnog kompleksa Slana banja uspostavljeno je slano jezero površine 10.140 m², salinitet slane vode je između 30 i 40 grama/litri (što je i standard za morsku vodu), a dubina je između 0,80 i 1,50 metara. Šljunčana plaža za kupaće smještena je uz sjevernu obalu jezera. U okviru plaže locirani su sadržaji kao što je otvorena pozornica, igralište za odbojku na pijesku, garderobe / kabine za presvlačenje, sunčalište, šetnica te niz drugih elemenata mobilijara.

Druga etapa izgradnje slanog jezera predstavlja izgradnju dodatnog slanog jezera kapaciteta od 5.300 m² sa istim salinitetom vode i predviđenom dubinom između 1,35 i 1,60 metara. Pristupi ovom jezeru će biti prilagođeni i za osobe koje imaju umanjenu sposobnost kretanja sa predviđenim rampama za silazak u jezero. Na ovom jezeru će biti takođe uspostavljena šljunčana plaža koja će prilaznim stazama biti povezana sa ostalim dijelom kompleksa slanog jezera.

Kompleks slanog jezera je tako uspostavljen da zadovoljava sve kriterije higijenskih uslova sigurnosti kupaća i posjetilaca jezera.

U završnoj fazi izgradnje ovog kompleksa predviđena je izgradnja i slanog vodopada visine oko 18 metara, sa dva bazena površine 240 m² i 80 m², i sunčališnim površinama od oko 280 m², dok je maksimalna dubina velikog bazena oko 1,20 metara. Slani vodopadi će biti urađeni u skladu sa okruženjem, dakle prirodnim materijalima kao što su kamen i drvo. Slani vodopad će biti kaskadnog oblika, i vrlo atraktivnog izgleda čime će kompleks slanog jezera imati upotpunjenu cjelinu.

Od nedavno, turistička ponuda Tuzle obogaćena je Arheološkim parkom - predhistorijskim sojeničkim naseljem, jednim arheološkim parkom na području Balkana. Na osnovu rezultata arheoloških istraživanja, pronađenih predmeta iz doba neolita i drugih dokaza o postojanju sojeničkih naselja na užem lokalitetu Tuzle, sačinjena je rekonstrukcija načina života ljudi na ovim prostorima u periodu neolita. Ovakav, naučni pristup, predstavljao je osnovu za izgradnju replike prehistorijskog sojeničkog naselja, sa svim kućnim i okolišnim inventarom, karakterističnim za period u kojem su postojale. Ovaj jedinstveni prostor ima višestruko značenje, ne samo za turističku ponudu Tuzle i regiona, nego i u pogledu valorizacije kulturno-historijskog naslijeđa.

Tuzla - grad ugodnog življenja

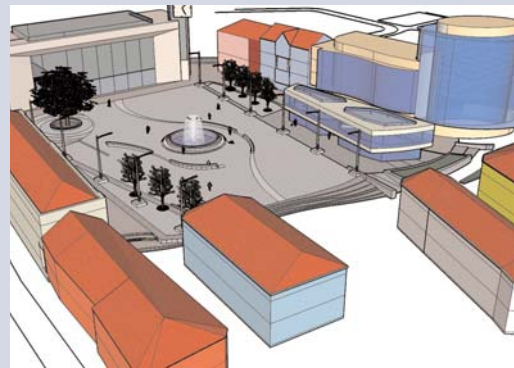
Tuzla je u proteklim godinama uspjela u značajnoj mjeri unaprijediti uslove za ugodno življenje svih njenih građana. Obnovljene su, recimo, fasade objekata u centralnom dijelu grada, čime je ovaj prostor dobio preuređen i lijep izgled i predstavlja atrakciju i za stanovništvo i za posjetitelje grada. Soni trg je, zajedno sa restauriranim prvobitnim slanim bunarom, obnovljen 2004. godine. Na Sonom trgu se nalazio jedan od izvora soli, koji je 1476. godine modernizovan i pretvoren u slani bunar, te služio za crpljenje slane vode i za organizovanu proizvodnju soli. Na trgu se nalazi i replika neolitske posude za isoljavanje, koja je sastavni dio fontane, ukrašene mozaikom iz Ravenne, svjetske prijestonice mozaične umjetnosti. Na Sonom trgu je formirana i muzejska postavka predmeta iz doba neolita i drugih historijskih razdoblja, pronađenih na lokalitetima u i oko Tuzle. Soni trg je nekada bio središnja tačka (pazarište) oko koje su se dalje gradili brojni vjerski i javni objekti. Ovo mjesto tako i danas predstavlja centar historijskog dijela grada, oko kojeg se nižu desetine uskih, granitom popločanih uličica, uvijek punih života i mladosti.

Urađen je značajan broj projekata i aktivnosti na obnovi i proširenju lokalne putne infrastrukture, izgrađeno je nekoliko kilometara lokalnih putnih saobraćajnica do najudaljenijih dijelova grada odnosno mjesnih zajednica, obnovljena je i uspostavljena nova rasv-

jeta u gradskim i rubnim dijelovima općine. Doprinos ekološki ugodnijem ambijentu učinjen je i značajnim brojem zajedničkih stambenih objekata u kojima je uvedeno centralno grijanje, čime se značajno smanjio stepen zagađenosti zraka u gradu.

U proteklom periodu izgrađena su moderna sportska i zabavna igrališta za mlade u pojedinim dijelovima grada, čime je populacija mladih građana ovog grada dobila priliku da uživa u sportu i razonodi u ugodnom i sigurnom ambijentu. Poseban aspekt je i uređenje gradskih parkova te pješačkih staza, omogućavajući time da svi građani mogu uživati u cjelodnevnom šetnjama

U narednom periodu planirana je realizacija novih projekata i aktivnosti, od čega se prije svega izdvaja uređenje centralnog gradskog trga, gradske vijećnice, obnova zgrade Baroka, zatim obnova i proširenje lokalne saobraćajne infrastrukture, rasvjete, toplifikacije, i drugo.

Međunarodna saradnja Tuzle sa drugim gradovima i regijama

Aktivnosti vezane za međunarodnu saradnju Općine Tuzla najuže su vezane za Strategiju razvoja općine i za ciljeve i prioritete definirane ovim dokumentom. Tako su glavne aktivnosti u prethodnom periodu, manje ili više, bile vezane za oblasti:

- ◆ podrška i unapređenje lokalnog ekonomskog razvoja, sa posebnim naglaskom na razvoj turizma i podršku malim i srednjim preduzećima, te jačanje poslovnih udruženja-udruženja poduzetnika
- ◆ jačanje imidža grada Tuzle, kao otvorene i pogodne sredine za domaća i strana ulaganja i njene promocije kao interesantne i jedinstvene turističke destinacije
- ◆ valorizaciju kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa,
- ◆ izgradnju infrastrukturnih objekata,
- ◆ zaštitu okoline,
- ◆ unapređenje rada javne uprave
- ◆ saradnju u oblasti kulture i sporta i
- ◆ unapređenje socijalnog sektora

Ostvarena je konkretna realizacija slijedećih programa i programskih intervencija:

- ◆ Projekti iz Programa INTERREG IIIA (Inicijative Prekogranice jadranske saradnje), odnosno tri projekta - Adria Link, Adria-Tur i Projekat N.E.W.
 - Projekat Adria-Link - edukacija i zapošljavanje mladih kadrova, razvoj turističkog i agrikulturnog sektora, razmjena iskustava među mladima i edukacija u oblasti zaštite okoline. Saradnja Općine sa Provincijom Ravenna, Institutom za hotelijerstvo Ravenna i JU Turističko-ugostiteljskom školom Tuzla, više od 60 mladih, tek diplomiranih ugostiteljskih djelatnika iz Tuzle boravilo je tokom ljetnih mjeseci na stažiranju u ugostiteljskim objektima u Raveni i Riminiju.
 - Projekat Adria-Tur - saradnja u turističkom sektoru i povezivanje turističkih ureda Provincije Ravenna i Općine Tuzla, te ostalih partnera u projektu iz Italije, Hrvatske i Srbije. U okviru ovog projekta organizirano je i ljetovanje 50 djece, šticećenika Doma za djecu bez roditeljskog staranja i djece iz porodica teškog socijalnog stanja poznatom ljetovalištu Pinarela, Cervia
 - Projekat "N.E.W. - New European Welfare" - stvaranje mreže socijalnih ustanova i javnih uprava, ujednačavanje socijalnih politika zemalja jugoistočne Evrope sa evropskom/italijanskom praksom, koja djeluje po modelu "welfare mix", tj. zajedničko djelovanje nevladinog, javnog i privatnog sektora u određivanju mjera i realizaciji aktivnosti socijalne politike.
- ◆ Projekat "Ravenna - Tuzla, systemska integracija" - ekonomsko povezivanje Regije Emilija Romagna i tuzlanske regije, pružanje podrške razvoju malih i srednjih preduzeća, njihovoj saradnji i stvaranju zajedničke baze podataka po principu "ponuda - potražnja" iz ovog sektora
- ◆ Projekat monitoringa slijeganja terena - II Faza - realizacija u Tuzli programa tehničke asistencije za vođenje teritorijalnog sistema namijenjenog kontroli i monitoringu lokalnih problema slijeganja zemljišta vezanih za iskorištavanje podzemnih

depozita kamene soli. Izvedena su preciznija mjerenja i pripremljeni podaci za buduću bazu podataka za potrebe prostorno-urbanističkog planiranja, te nabavljen dodatni dio opreme (software, laserski štapač, topografski uređaji)

- ◆ Projekat SEENET (Mreža gradova Jugoistočne Evrope) - unapređenje lokalnog ekonomskog razvoja i unapređenje komunalne infrastrukture, putem izgradnje osam poslovnih prostora za start-up malih preduzeća (podrška novoosnovanim preduzećima) u okviru RPC Tuzla - Inkubator Lipnica, izrada baze podataka malih i srednjih preduzeća te formiranje Biznis Info Centra u okviru Udruženja samostalnih poduzetnika općine Tuzla
- ◆ U projektu Fonda za regionalni razvoj EU-RED, Općina Tuzla je, kao partner sa drugim organizacijama sa područja regije sjeveroistočne BiH, učestvuje u projektu "Uspostava i razvoj mreže inkubatora i centra za podršku biznisima za mala i srednja preduzeća u Sjeveroistočnoj BiH", Pored tehničke pomoći i razmjene iskustava sa drugim, sličnim inkubatorima i poduzetničkim zonama u regiji, RPC Lipnica dobija finansijsku podršku za unapređenje infrastrukture.
- ◆ Projekat BosPer - Razvoj privatnog sektora u poljoprivredi za cilj ima unapređenje poljoprivredne proizvodnje u općini Tuzla. Općina se uključila aktivno u pripremu projekta i animaciju potencijalnih korisnika te obezbijedila adekvatnu finansijsku podršku. Organizacija BosPer je, u saradnji sa bankarskim sektorom, obezbijedila beskamatna kreditna sredstva za finansiranje razvoja poljoprivredne proizvodnje za one proizvođače koji zadovoljavaju tražene kriterije
- ◆ GAP - Projekat upravne odgovornosti - tehnička i materijalna pomoć na unapređenju finansijskog i budžetskog menadžmenta, učešću građana i unapređenju transparentnosti lokalne uprave, rekonstrukciji i prilagođavanju usluga građanima kroz Centar za pružanje usluga građanima (Šalter sala), te realizaciji projekata iz programa kapitalnih investicija - ulaganja u komunalnu infrastrukturu.

U narednom periodu planiran je nastavak i proširenje saradnje sa partnerima iz regije na projektima ekonomskog i društvenog razvoja, unapređenju poslovnog i okolišnog ambijenta, čime se Tuzla svrstava u red gradova koji nastavljaju put ka Evropskim intergradacijama.

Razvoj kreativne industrije

Grad Tuzla je prvi grad u Bosni i Hercegovini koji je kreativnu industriju kao pojam i proces prihvatio kao jedan od budućih strateških pravaca razvoja grada.

Sektor kreativne industrije Tuzle ima značajan potencijal koji može Tuzli dati konkurentno, znanjem vođeno i kreativno mjesto u razvoju. Razvoj kreativne industrije u Tuzli je posebno značajan i zbog toga što Tuzla praktično prerasta industrijsku tradiciju po kojoj je desetljećima bila poznata i uz kreativnu industriju se kreće prema prosperitetnoj i konkurentnijoj budućnosti. Ipak, Tuzla je uvijek bila inovativan grad koji se mijenjao kako su se pojavljivale nove mogućnosti.

Kreativna industrija se odnosi na sve aktivnosti koje svoju vrijednost postižu sa proizvodnjom novog kreativnog intelektualnog vlasništva. To su aktivnosti poput dizajna, medija, mode, muzike, scenskih i vizuelnih umjetnosti, software-a i drugog. Kreativna industrija je najbrže rastući sektor u cijelom svijetu, te upošljava enormno veliki broj ljudi, posebno mladih, i djeluje kao katalizator ekonomskog i društvenog razvoja.

S obzirom da Tuzla ima stratešku orijentaciju da postane jak i konkurentan grad, te ona prepoznaje, cijeni i podržava u različitim formama svoje već izrasle kao i nastajuće sektore kreativne industrije i to putem dodjele na korištenje prostora u centru grada koji su uređeni za korištenje u svrhu kreativne industrije, te putem sufinansiranja programa i projekata u ovoj oblasti. Ovdje ćemo navesti i jedan dio aktera u ovoj oblasti, a to su:

- ◆ Teatar "Soli" - Teatar Kabare Tuzla
- ◆ Colosseum d.o.o.
- ◆ Arthur Production
- ◆ Radio Kameleon
- ◆ UHD Bosanske Rukotvorine
- ◆ Plesni klub Flamenco
- ◆ UG Tuzla Live
- ◆ Blicko d.o.o.
- ◆ Bend "Defence"
- ◆ Galerija "Mi Ritmo"
- ◆ UNDO Design
- ◆ Bend Nula Plus
- ◆ Softworks d.o.o.
- ◆ Platinum d.o.o.
- ◆ UG Manufaktura
- ◆ UG Kuća Plamen Mira
- ◆ Proart d.o.o.
- ◆ Udruženje "Vesta"
- ◆ Značajan broj umjetnika

BIT Centar Tuzla

Fondacija za inovacije i tehnologiju Tuzla je krovna institucija koja vodi projekt BIT Centar Tuzla (www.bit.ba), a BIT inkubator predstavlja dio BIT Centra. U projektu BIT Centra angažovana su četiri partnera, Općina Tuzla (www.tuzla.ba), Univerzitet u Tuzli (www.untz.ba) te SINTEF (www.sintef.no) i SIVA (www.siva.no). Operativna faza BIT Centra počela je 18.10.2005. godine, nakon godinu dana priprema uključujući i rekonstrukciju zgrade BIT Centra.

BIT Centar je mjesto za razvoj kompanija iz polja Informaciono - komunikacionih tehnologija (IKT). Tri su tipa kompanija / projekata u BIT Centru, a to su "Razvoj ideje" (projekti) "start - up" kompanije i kompanije sa potencijalom rasta i razvoja. U ovom trenutku većina njih su start - up kompanije. Svrha inkubatora je da asistira i ubrza proces razvoja kompanija lociranih u BIT Centru Tuzla. Ovaj cilj može se postići obiskom kompanija sa potrebnim uslugama, treninzima, infrastrukturuom i drugom neophodnom podrškom, a sve u cilju kreiranja finansijski stabilnih kompanija s visokim potencijalom za rast i razvoj.

BIT Centar Tuzla stvorio je idealan ambijent i podršku za kompanije iz polja IKT, kako za one koje su tek u fazi razvoja, tako i one s iskustvom. Inkubator nudi:

- finansijske, administrativne i upravljačke usluge podrške,
- kancelarijski prostor, kao i zajedničke prostorije uključujući salu za sastanke, recepciju, info desk i kafeteriju.
- tehničku podršku kao što su internet konekcija, štampači, kopir aparati i sl.

Zašto IKT

Razvoj IKT sektora, a naročito kreiranje kompanija koje će moći izvoziti proizvode i usluge je najbolja šansa u podržavanju brzog rasta tuzlanske ekonomije.

Drugi sektori vjerovatno neće rasti brzo u bliskoj budućnosti. Potrošnja sporo raste i večna potrošnje je bazirana na uvozu, ne na porastu domaće industrije. Osnovni resurs u modernoj ekonomiji su mladi talentovani profesionalci, koji imaju mogućnost da odu u inostranstvo, u razvijenije sredine.

U cilju da ih inspirišemo da ostanu u BiH (Tuzli) mi moramo kreirati visoko kvalitetnu arenu i mrežu koja će im omogućiti da rade i da se razvijaju prema njihovim profesionalnim ambicijama.

Dalje, ovakav ambijent će privući privatne investicije, ali u inicijalnoj fazi, koja će trajati oko 10-15 godina, je ključalno da grad omogući na ovom polju razvoja potrebne investicije i pažnju.

Potencijal za rast

Proces pokretanja kompanije bazirane na novim tehnologijama traje 5-10 godina. Do sada imamo nekoliko kompanija u BIT Centru sa potencijalom za rast i na polju ekonomije i na polju zapošljavanja.

Miks kompanija i projekata je pažljivo osmišljen s ciljem podržavanja ambicija rasta i razvoja. Neke kompanije su uslužno orjentirane kompanije koje se vjerovatno neće razviti, ali su ključne kao pružaoci usluga drugim kompanijama u cilju da se one brže razvijaju.

Druga grupa kompanija ima potencijal za rast baziran na domaće tržište, razvoju i povećanju domaće tražnje za profesionalnim i visoko kvalitetnim IKT uslugama i proizvodima.

Treća grupa kompanija ima potencijal za rast na internacionalnom tržištu ukoliko uspijemo da razvijemo njihove kompetitivne snage.

Budućnost ovih kompanija, ali i onih koje će doći ovisе o njima samima i sposobnosti lokalne zajednice da pripremi uslove za ekspanziju bez miješanja u strategije kompanija.

Kompanije osnovane i razvijene uz pomoć prostora i usluga BIT Centra su kreirale 36 novih radnih mjesta, u posljednjih 18 mjeseci za ljude koji su prije toga bili nezaposleni, te se broj zaposlenih u zgradi popeo na 65 ljudi. Plan je da se osigura još 15 radnih mjesta u mjesecima koji dolaze. U menadžmentu BIT Centara su tri zaposlena, pojava ovakvog Centra dovela je do povećanja broja zaposlenih u eksternim kompanijama.

Doprinos lokalnom ambijentu

Lokalna zajednica će imati koristi od uspjeha BIT Centra jer će "odliv mozgova" biti reduciran, uvećana ekonomska aktivnost, te unapređena internacionalna mreža. Glavna uloga lokalne zajednice u cilju da se ovo dostigne je da podržava start - up inicijative obezbjeđivanjem infrastrukturne podrške i te da bude kupac riješenja koja se koriste u okviru javnog sektora.

Razvojno poduzetnički centar - Inkubator "Lipnica" Tuzla

Razlog propadanja novopokrenutih preduzeća leži prvenstveno u tome što ova preduzeća moraju sama proći kroz procese registracije, primjene zakonskih propisa, marketinga i slično. U najvećem broju slučajeva to se dešava bez ikakve podrške, pružene direktno poduzetnicima, koja bi im bila od velikog značaja da podignu svoj entuzijazam kada se suočavaju sa teškim uslovima i prekomjernim satima rada.

Pomoć novim MSP da prebrode ovaj period, putem poslovnih inkubatora, predstavlja veliku mogućnost za davanje podrške otvaranju novih radnih mjesta i ekonomskom razvoju, što je u direktnoj vezi sa smanjenjem nezaposlenosti.

Inkubator smanjuje troškove i rizike kod pokretanja novog preduzeća i pruža potencijalnim poduzetnicima najbolje šanse da prežive. Poslovni inkubator je alat za dugoročni razvoj zajednice kroz kreiranje novih radnih mjesta, proširenje poreske osnove, obnovu i ponovnu upotrebu postojećih objekata te povećanje imidža zajednice kao Centra za inovacije i poduzetništvo.

Kompleks RPC Tuzla - Inkubator "Lipnica" d.o.o. počeo je sa radom u junu 2004. godine, i čini ga 29 (dvadeset devet) izgrađenih građevinskih objekata, odnosno ukupne površine od 10.933 m² sa ukupno raspoloživom površinom kompleksa od 158.770 m².

U 2007. godini popunjenost objekata sa poduzetničkim firmama može se izraziti u procentualnom obliku i iznosi 95%.

Kada govorimo o poduzetničkoj djelatnosti integrisanoj u okviru RPC Tuzla - Inkubator "Lipnica" ona je veoma raznolika i bogata svojim sadržajem i u najvećem procentu se odnosi na proizvodnju i usluge u drvnoj, mašinskoj, PVC, aluminijskoj, konfekcijskoj, papirnoj, proizvodnji sredstava za dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju te u obučarskoj djelatnosti.

Referentna grupa Tuzla

Referentna grupa Tuzla je mreža devedeset i devet nevladinih, neprofitnih, nezavisnih, otvorenih, ravnopravnih, demokratskih, domaćih i međunarodnih vanstranačkih udruženja, koja su opredjeljena za izgradnju i unapređenje civilnog i demokratskog društva u BiH, te poštivanje visokih međunarodnih standarda ljudskih prava i socijalne pravde.

Prepoznat je mrežni model u Bosni i Hercegovini i van njenih granica i zasniva se na razmjeni informacija, znanja i iskustava, te na zajedničkom nastupu organizacija svjesnih da je udruživanje put za promjene i razvoj u zajednici.

Jedna od vrlo značajnih aktivnosti urađenih u ovoj godini je i kampanja za zaganjevanje o održivom razvoju.

Pojam održivog razvoja postaje poznat široj javnosti nakon Konferencije za okoliš i razvoj Ujedinjenih naroda (UNCED) održane 1992. u Rio de Janieru.

Trajno održivi razvoj je razvoj koji udovoljava potrebama današnjice, ne dovodeći u pitanje mogućnost budućih naraštaja da zadovolje svoje potrebe.

⇒ Održivi razvoj je razvoj u okviru kojega se svima pružaju osnovne društvene i ekonomske usluge vezane uz okoliš ne ugrožavajući prirodne, izgrađene i društvene sisteme o kojima ovise te usluge.

Agenda 21 je zaključni dokument Konferencije za okoliš i razvoj Ujedinjenih naroda je tzv. "Agenda 21" (u prevodu Radni program za 21. stoljeće) kojeg je prihvatilo i potpisalo 179 zemalja.

"Agenda 21" utvrđuje etičke principe u ophođenju s prirodnim dobrima, njihovom pravednijom raspodjelom između bogatih i siromašnih zemalja, današnjih i budućih generacija i postavlja konkretne smjernice za smanjenje izvjesnih djelatnosti u pojedinim zemljama koje opterećuju globalni okoliš.

"Lokalna Agenda 21" je proces u kojem lokalne uprave u partnerstvu sa svim sektorima lokalne zajednice (biznis, nevladine organizacije, mediji itd.) rade na izradi akcijskih planova za provođenje ideje održivog razvoja na lokalnom nivou.

"Lokalna Agenda 21" prvi put se pominje u 28. poglavlju dokumenta "Agenda 21" Ujedinjenih naroda.

U proces "Lokalne Agende 21" uključeno je oko 2000 lokalnih samouprava u 64 zemlje, od čega oko 1000 u Evropi.

Značaj lokalne Agende 21

- ◆ Pod pokroviteljstvom je UN-a, a lokalne se uprave širom svijeta obavezuju na njeno provođenje,
- ◆ priznaje lokalnoj upravi ključnu ulogu u postizanju lokalne održivosti,
- ◆ naglašava iskazivanje globalne odgovornosti - smanjenjem našeg vlastitog uticaja na okoliš i djelovanja na udaljene zajednice, kao i razmjenom ideja i stručnog znanja sa drugima, posebno sa zajednicama u zemljama koje se tek razvijaju kako bi im se pomoglo da na najmanju mjeru svedu svoj vlastiti uticaj na okoliš,
- ◆ poziva na saradnju sve sektore lokalne zajednice i podržava lokalne demokratske procese,
- ◆ više je od pukog "zelenog plana"; traži povezivanje ekoloških, društvenih, ekonomskih i kulturnih pitanja, a odnosi se na kvalitet života lokalnog stanovništva.

Sedam ključnih komponenti procesa "Lokalne Agende 21"

Djelovanje unutar lokalne samouprave

(1) Upravljanje radom i poboljšanje efekata lokalne samouprave - općine u smjeru održivog razvoja,

(2) uklapanje održivosti u projekte, planove, politička opredjeljenja i aktivnosti lokalne samouprave.

Djelovanje u široj zajednici

(3) Jačanje svijesti i edukacija,

(4) konsultiranje i uključivanje šire zajednice, te javnosti uopće,

(5) partnersko djelovanje,

(6) izrada strategije ili plana djelovanja za održivi razvoj na lokalnom nivou,

(7) mjerenje, praćenje, izvještavanje i razmatranje napretka.

Udruženje BOSPER Tuzla

Udruženje BOSPER je lokalna nevladina organizacija, izrasla iz Luteranskog Svjetskog Saveza, koji je tokom protekle decenije u Bosni i Hercegovini postao sinonim uspješnosti u implementaciji urgentne pomoći i razvojnih programa. Udruženje "Bosper" Tuzla u partnerstvu sa Općinom Tuzla realizuje projekat "Razvoj održive poljoprivredne proizvodnje na području općine Tuzla" u cilju stvaranja preduslova za održivost i razvoj poljoprivredne proizvodnje.

U posljednje tri godine saradnjom Općine Tuzla i Udruženja Bosper ostvareni su slijedeći rezultati:

Plastenička proizvodnja

- ◆ 89 korisnika je dobilo podršku za nabavku plastenika ukupne površine 14.700 m²
- ◆ za 53 korisnika u 2006. godini i 78 korisnika u 2007. godini nabavljen je rasadni materijal uz određeno učešće korisnika
- ◆ 42 člana Udruženja Oaza su dobili drvenu ambalažu za povrće sa etiketama u svrhu promocije proizvoda

Stočarstvo

- ◆ 19 korisnika je primilo pomoć za nabavku 27 visokosteonih junica
- ◆ 5 otkupnih stanica za mlijeko formirano je u periodu 2006-2007, a u cilju podrške razvoju i održivosti proizvodnje mlijeka na području općine Tuzla (Gornja Tuzla, Požarnica, Kiseljak, Dragunja i Šići)
- ◆ 4 poljoprivredna proizvođača dobila su opremu za mljekarstvo
- ◆ 1 silosječka nabavljena je za članove Udruženja građana "Zajedno jači" iz Gornje Tuzle
- ◆ 612 tona silažnog kukuruza/krme obezbeđeno je za 82 poljoprivredna proizvođača koji su u sistemu otkupa mlijeka, a prema listama udruženja poljoprivrednika (UG "Zajedno jači" iz G. Tuzle, UP "Farmer" Tuzla, UG "Vis" Požarnica i Udruženje "Ekopro" Dragunja) radi ublažavanja posljedica suše.
- ◆ 40 ha zemljišta obrađeno je u cilju pripreme zemljišta za zasnivanje proizvodnje silažnog kukuruza/krme za 2008. godinu za oko 100 porodica.

Voćarstvo

- ◆ 50 korisnika je zasnovalo proizvodnju jagode na mulch foliji iz frigo sadnica na površini od 7,5 ha u periodu 2005-2007
 - ◆ 3 korisnika su dobila atomizere za voćnjake
 - ◆ 15 korisnika je dobilo pomoć za podizanje novih zasada borovnice na površini od 22,5 dunama
- U okviru ovog projekta u posljednje tri godine podržano je više od 600 porodica, u ukupnom iznosu od 320.000 KM.

Udruženje NERDA Tuzla

Udruženje za razvoj NERDA je regionalna razvojna agencija za ekonomsku regiju sjeveroistočna BiH i odgovorna je za jačanje, koordinaciju i promociju ekonomskog razvoja. Počela je sa radom u januaru 2005. i ima urede u Tuzli, Bijeljini, Orašju, Zvorniku i Brčko Distriktu BiH.

NERDA je u proteklom periodu ostvarila slijedeće aktivnosti u oblasti lokalnog ekonomskog razvoja:

ACInd (Adriatic Cooperation for Industrial Development) - projekat pripremljen zajedno sa agencijom SIPRO iz Ferare, Italija. U okviru projekta će biti pripremljene dvije studije:

- ◆ Studija o osnivanju tehnoloških parkova
- ◆ Studija o utjecaju industrijskog razvoja na okruženje

Culture - (Promotion of Tourism and International Relations in the City of Tuzla). U okviru ovog projekta su ostvarene slijedeće aktivnosti:

- ◆ Dizajn i održavanje web stranice
- ◆ Dizajn letka i postera
- ◆ Održane dvije radionice

NERDA odjel za promociju i podršku poduzetništva je u protekloj godini pružio podršku za 45 malih i srednjih poduzeća i početnika u poslovanju u slijedećim oblastima:

- ◆ Podrška pri odabiru vrste registracije
- ◆ Pomoć pri registraciji
- ◆ Pružanje informacija o povoljnim izvorima finansiranja
- ◆ Pomoć pri izradi poslovnih planova
- ◆ Poslovno povezivanje
- ◆ Izrada vizualnog identiteta

CREDO projekat - u okviru ovog projekta su ostvareni slijedeći rezultati:

- ◆ Formirana baza podataka o MSP sa područja regije (od toga 14 poduzeća sa područja općine Tuzla)
- ◆ Pripremljena studija o industrijskim sektorima na području regije

U narednom periodu se planiraju slijedeće aktivnosti:

- ◆ Priprema studije o tržištu rada
- ◆ Rad na analizi odabranih industrijskih sektora i rad sa odabranim MSP unutar tih sektora (uz podršku stranih i domaćih stručnjaka)
- ◆ Pomoć općinama sa područja regije u pružanju podrške ekonomskom razvoju

Uspostavljen i funkcionalan garantni fond Udruženja NERDA

Služba za zapošljavanje Tuzla - Biro u Tuzli

Služba za zapošljavanje je realizovala nekoliko projekata sa ciljem poticanja zapošljavanja nezaposlenih lica. Ti projekti su fokusirani na zapošljavanje mladih nezaposlenih osoba koje imaju fakultetsko obrazovanje, osoba sa posebnim potrebama, osoba starijih od 45 godina, te zapošljavanje osoba sa nižim stepenom obrazovanja koji imaju poteškoće za pronalaženje posla.

Aktivne mjere zapošljavanja Službe za zapošljavanje uključuju posredovanje u zapošljavanju nezaposlenih osoba; stručno osposobljavanje nezaposlenih ili viškova zaposlenih; poticajne mjere samozapošljavanja; sufinansiranje zapošljavanja te aktivnosti na provođenju profesionalne orijentacije.

Projekti Službe za zapošljavanje TK u periodu 2006. - 2007. godine su slijedeći:

- ◆ Projekat zapošljavanja putem regresiranja kamate kod Volksbank BH - zaposleno 232 osobe;
- ◆ Projekat sufinansiranja programa samozapošljavanja- zaposleno 112 osoba;
- ◆ Projekat uređenja i čišćenja javnih površina u 2006. god., radno angažovano 685 osoba;
- ◆ Projekat uređenja i čišćenja javnih površina u 2007. god., radno angažovano 850 osoba;
- ◆ Projekat javnih radova - pomoć starim i iznemoglim osobama - radno angažovano 137 osoba;
- ◆ II Projekat podsticanja zapošljavanja mladih sa VSS - zaposleno 300 osoba;
- ◆ III Projekat podsticanja zapošljavanja mladih sa VSS - zaposleno 150 osoba;
- ◆ 4 Projekta (II, III, IV, i V Projekat) zapošljavanje osoba sa posebnim potrebama - zaposleno 139 osoba;
- ◆ 2 Projekta podrške zapošljavanja SESP, zapošljavanje osoba starijih od 45 godina - zaposleno 689 osoba ;
- ◆ Projekat dodjele sredstava za doobuku i prekvalifikaciju- zaposleno 395 osoba;
- ◆ Projekat "Posao za sve" - zaposleno 267 osoba;
- ◆ Projekat Regionalni sajam zapošljavanja - zaposleno 912 osoba

Putem ovih projekata, na području općine Tuzla zaposlen je slijedeći broj osoba:

◆ Projekat zapošljavanja mladih osoba sa VSS	69 osoba
◆ Projekat zapošljavanja "Posao za sve"	87 osoba
◆ Projekat zapošljavanja osoba sa posebnim potrebama	27 osoba
◆ Javni radovi - Park šume Slana banja i projekat Obala jezera Modrac	147 osoba
◆ Zapošljavanje i samozapošljavanje osoba starijih od 45 godina	84 osobe

Udruženje samostalnih privrednika općine Tuzla

U cilju razvoja lokalne zajednice, Udruženje je realizacijom određenih aktivnosti iz oblasti malog i srednjeg poduzetništva, dalo svoj doprinos u ravnomjernijem razvoju svih oblasti bitnih za rast i razvoj poduzetništva, što ima direktan utjecaj na području lokalnog ekonomskog razvoja.

Udruženje kao osnovnu aktivnost u svom poslovanju, ima posebno naglašenu orijentaciju na organizaciju nastupa i posjete na domaćim i inozemnim sajmovima čime poduzetnici dolaze u situaciju da podignu kvalitet svog poslovanja, primjenjujući iskustva i načine poslovanja drugih, kao i sklapanje poslovnih ugovora na bazi zajedničkih ulaganja u pojedine projekte.

Sajmove u 2007.g. (izlagačkog i posjetilačkog tipa) preko Udruženja posjetilo je oko 90 poduzetnika.

Najbolje rezultate bilježe sajmovi Minhen, Osijek i Celje.

Na sajmu u Minhenu je firma iz Tuzle ugovorila partnerstvo za zajednička ulaganja iz oblasti metala, nekoliko firmi je pronašlo distributere opreme i ostvarilo sajamske popuste, te je još nekoliko firmi uočilo određene mogućnosti i poslovne ideje koje su jako primjenjive u uslovima našeg poslovanja. Na

sajmu u Celju i Osijeku, naše firme potpisale su Ugovore sa ino partnerima o formiranju zajedničkih firmi, generalnom zastupništvu za proizvod koji je dobio zlatnu medalju za inovacije, te će se plasman u našoj zemlji vršiti preko firme iz Tuzle, uz ugovorne aranžmane za plasman naših proizvoda u Republiku Hrvatsku.

Jedna od aktivnosti na području razvoja lokalne zajednice kroz razvoj poduzetništva je i edukacija poduzetničke populacije u cilju podizanja poslovne svijesti u cilju kvalitetnijeg i efikasnijeg poslovanja. Organizovanjem svakodnevnih konsultacija (naročito sa startup firmama) smanjuju se utjecaji problema u poslovanju koji u prvoj godini poslovanja za firme mogu biti pogubni. Time se povećava broj stabilnih firmi koje su bitne za lokalnu zajednicu jer sa njihovim jačanjem lokalna zajednica dobija snažniju osnovu za kvalitetan razvoj. Na ovoj edukaciji učestvovalo je 50 poduzetnika i razvijenih preduzeća.

Udruženje je u saradnji sa Ministarstvom za obnovu, razvoj i povratak Tuzlanskog kantona realizovalo aktivnosti pružanja informacija, konsultacija i podrške za kreditnu liniju, sa ciljem podrške razvoju MSP i poduzetništva na području općine Tuzla. Od ukupno 500 informisanih poduzetnika, u Udruženje se javilo ukupno 150 poduzetnika za obrazac za apliciranje za kreditna sredstva putem ovog Ministarstva. Udruženje je pružilo podršku u popunjavanju obrazaca zahtjeva za tih 150 poduzetnika koji su aplicirali za kredit, te je nakon provedene procedure odobreno ukupno sedamdeset (70) zahtjeva. Od tog broja, odobreno je 49 zahtjeva (70%) za poduzetnike sa područja općine Tuzla, a od tog broja 15 poduzetnika ili 30,61 % su poduzetnici kojima je tehničku asistenciju pružilo Udruženje. Pored poduzetnika sa područja općine Tuzla za pomoć u Udruženje su se obraćali i poduzetnici sa područja Tuzlanskog kantona.

Još jedna od aktivnosti na području pružanja podrške lokalnom ekonomskom razvoju jeste i podrška u izradi poslovnog plana, pomoć u pribavljanju potrebne dokumentacije pri apliciranju na različite finansijske fondove i dr. Udruženje je poslalo obavjesti o grand sredstvima Federalnog ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta na 150 adresa, za 25 poduzetnika koji dolaze sa područja općine Tuzla odobreni su aplicirani projekti.

Udruženje je učestvovalo i u zajedničkim aktivnostima sa Obrtničkom komorom TK i GTZ-om na formiranju "Centra za zavarivanje" u Tuzli.

Udruženje inovatora Tuzla

Udruženje inovatora Tuzla osnovano je u aprilu 2006. godine sa ciljem promocije inventivne djelatnosti i edukacije u oblasti inovacija. U prethodnom periodu ostvareni su slijedeći rezultati:

1. Učešće na sajmovima:

- ◆ Sajam "Promo" od 24. do 28. aprila 2007. godine održan u SPKC "Mejdan" u Tuzli
- ◆ 3. Međunarodna izložba inovacija, prototipova i studentskih poslovnih planova "BUDI UZOR 2007" održan u Osijeku, od 09. do 12. maja 2007. godine
- ◆ 34. Međunarodni sajam poljoprivrede i prehrambene industrije - sajam šljive Gradačac, 29.08. - 02.09.2007.
- ◆ 13. Svjetska izložba inovacija održana od 01. do 04. novembra 2007. godine u Nirbergu (Njemačka)

2. Pripreme za realizaciju Projekta

Edukacija, razvijanje svijesti iz područja inovatorstva, tehnoloških, informatičkih, poslovnih i sličnih vještina u inventivnom stvaralaštvu udruženja inovatora "TUZLA"

3. Priprema brošura

- a. Geografske Oznake
- b. Industrijski Dizajn
- c. Patenti
- d. Žigovi

4. Postignuti rezultati na takmičenjima:

Učešće na 3. Međunarodnoj izložbi inovacija, prototipova i studentskih poslovnih planova "BUDI UZOR 2007" održan u Osijeku od 09. do 12. maja 2007. godine

Ostvareni su slijedeći rezultati naših članova, i to:

- ◆ Brončanu medalju ostvario je Nesir Memić za inovaciju: "Dimnjak u funkciji izmjenjivača top-line"
- ◆ Srebrnu medalju ostvario je Ismet Omerčehajić i Ejub Kušljugić za inovaciju: "Visoko tlačna - vijčana presa za cijedenje ulja iz uljarića - sokova iz voća i povrća"
- ◆ Zlatnu medalju ostvario je Emir Bistrić za inovaciju: "Prečistač plutajućeg otpada, kao rad osnovnoškolača"
- ◆ Zlatnu medalju za najbolji poslovni plan ostvario je Emir Alibašić, Fakultet Elektrotehnike Tuzla, za poslovni plan pod nazivom "Elektro-niski poslovni katalog"

Učešće na 13. svjetskoj izložbi inovacija održanoj u Nirbergu (Njemačka), od 01. do 04. novembra 2007. godine, naši članovi su ostvarili slijedeće rezultate, i to:

Brončanu medalju ostvario je Fikret Alić iz Tuzle za inovaciju: "Obrtni električni grijač vode, zraka i drugih fluida"

■ Business Start - up Centar (pri Univerzitetu u Tuzli)

Business Start-up Centar na Univerzitetu u Tuzli potiče i omogućava razvoj poduzetništva kod studenata i mladih visokoobrazovanih ljudi, ima za cilj promociju i razvijanje ideje poduzetništva kod studenata dodiplomskog i posdiplomskog studija svih fakulteta Univerziteta u Tuzli. Centar pruža dodatnu obuku studentima iz oblasti poduzetništva, potiče inovativne potencijale i u konačnici pomaže pokretanje malih poduzeća baziranih na znanju. BSC ohrabruje studente u prepoznavanju značaja obuke koja im se pruža, da se uključe u procese stjecanja poduzetničkih znanja bez obzira na to da li će se u životu baviti privatnim biznisom. Posebna pažnja se posvećuje studentima koji imaju poduzetnički duh i potencijal i koji svoje ideje žele pretvoriti u unosan posao i na taj način riješiti problem vlastitog zaposlenja, kao i problem zaposlenja svojih bližnjih.

Svake godine trening iz poduzetništva u BSC-u prođe 40 studenata, radi se u četiri grupe od 10 studenata, i svaka grupa ima 90 sati treninga s trenerima i konzultantima koji se odvijaju u jednom semestru. Tri su grupe trenera: prvu čini osoblje BSC-a koje ima višegodišnje iskustvo, a trening trenera je prošlo u Austriji, drugu grupu čine univerziteti nastavnici, a treća su konzultanti iz poslovnog okruženja. Kroz edukaciju stu-

denti razvijaju vlastite biznis planove, od kojih BSC kroz sistem natjecanja biznis planova identificira 5 do 10 pobjedničkih. Njihovi autori dobivaju start-up sredstva i započinju vlastiti biznis.

U prethodne tri godine Centar je educirao ukupno 154 studenta u oblasti poduzetničkog osposobljavanja. Kao rezultat edukacije studenti su izradili ukupno 67 poslovnih planova, od kojih je 21 nagrađen sredstvima za pokretanje vlastitog biznisa.

I u 2007. godini BSC je obavio jedan ciklus treninga i osnivanja firmi. Sedam pobjednika biznis natjecanja dobilo je grant sredstva i osnivanje njihovih firmi je u toku. Neki od njih su izuzetno uspješno nastupili na zajedničkom štandu BSC-a na sajmu ZEPS u Zenici, gdje je BSC predstavio svoje start-upere.

Austrijska Razvojna Agencija, glavni dosadašnji donator BSC-a je izrazila spremnost za nastavkom financijske podrške ovoj vrijednoj inicijativi za Univerzitet u Tuzli, lokalnu zajednicu i širu regiju. Tako je potpisan novi trogodišnji projekat, čija je ukupna vrijednost 468.670,00 €, od čega grant koji obezbjeđuje Austrijska Razvojna Agencija iznosi 365.170,00 €, a lokalni doprinos realizaciji projekta će osigurati Univerzitet u Tuzli, Ministarstvo za obnovu, razvoj i povratak u Vladi TK i Općina Tuzla.

BSC je u toku 2007. godine organizirao i 45 internshipa za studente Univerziteta u Tuzli. Studenti su imali mjesečnu ili višemjesečnu praksu u najjemenitijim firmama Tuzlanskog kantona i Regije.

■ Udruženje TALDi Tuzla

TALDi je nevladina i neprofitna organizacija osnovana 1995. godine, i predstavlja stabilnu, profesionalnu i tehnički respektabilnu organizaciju. Do sada su ostvareni slijedeći rezultati:

Program lokalnog razvoja - faza III

U okviru Programa lokalnog razvoja, TALDi je u 2007. godini realizirao brojne intervencije od kojih izdvajamo slijedeće:

- ◆ poduzetničko osposobljavanje za dvije grupe nezaposlenih lica sa evidencije Biroa za zapošljavanje Tuzla i Gradačac,
- ◆ podršku jačanju kapaciteta nevladinih organizacija sa područja općine Tuzla i šire regije između ostalih i u iniciranju i pokretanju socijalno-poduzetnički

orijentiranih projekata od kojih naročito izdvajamo projekat generisanja prihoda sa Udruženjem HO Lotosice, koji se pokazao održivim i značajno doprinio daljem institucionalnom pozicioniranju Udruženja.

U suradnji sa Referentnom grupom Tuzla, TALDi tim je pripremio i izdao publikaciju "Od ideje do dobre uprave" čiji je cilj da pored zajedničkih napora TALDi-ja i Referentne grupe Tuzla u organizaciji edukativnih ciklusa osigurati dodatnu podršku u prijenosu rele-

vantnih znanja nevladinim organizacijama kako bi iste povećanjem efikasnosti u svom radu osigurali efektivne i rezultatima orijentirane servise svojim korisnicima i značajniji doprinos u razvoju lokalne zajednice (publikacija je dostupna na www.tal-di.ba).

⇒ Projekat - Biznis start-up Centar na Univerzitetu u Tuzli

TALDi je u saradnji sa Biznis Start -up Centrom dizajnirao novi trogodišnji projekat Biznis Start up Centar - faza III, čije je finansiranje osigurano za period oktobar 2007. - oktobar 2010. godine. Obzirom da je projekt BSC u prethodne tri godine ostvario sve predviđene rezultate od kojih naročito ističemo slijedeće: poduzetničku edukaciju za 154 korisnika, podršku u procesu pripreme 67 poslovnih planova, osigurana grant sredstva za najboljih 21 što smatramo izuzetno važnim za dalji razvoj sektora visokog obrazovanja. Austrijska Razvojna Agencija je izrazila spremnost za dalje finansiranje Centra, čiju vrijednost su pored uvaženih korisnika i menadžmenta Univerziteta u

Tuzli prepoznali i Ministarstvo za obnovu, razvoj i povratak u Vladi TK i Općina Tuzla, Služba za razvoj i poduzetništvo, iskazujući spremnost za vlastitom finansijskom podrškom projektu.

Drugi realizirani projekti relevantni za lokalni ekonomski razvoj na području šire regije:

- Partnerstvo sa njemačkom organizacijom GTZ na projektu - "Integrirana podrška jačanju kapaciteta Udruženja općinskih službenika za mlade - USM" i
- Partnerstvo sa italijanskom organizacijom CISP na projektu "Poboljšanje položaja mladih u BiH" u dijelu podrške promociji i edukaciji u oblasti omladinskog poduzetništva realizirano na području šireg lokaliteta gradova Tuzla, Zenica i Sarajevo. Projekat je rezultirao i uspostavljanjem garancijskog fonda i povoljne kreditne linije za mlade poduzetnike koja je operativna na području cijele BiH, preko Unicredit Zagrebačke banke.

■ HD Prijateljice Tuzla

Udruženje humanitarno društvo "Prijateljice" je registrovano kao lokalna nevladina organizacija u julu 1996. godine. Projekat koji se odnosi na oblast smanjenja siromaštva kroz jačanje ženskog poduzetništva kao i na oblast izvan institucionalnog obrazovanja, a u cilju razvoja socijalnog poduzetništva i smanjenja nezaposlenosti se realizuje u partnerstvu s Općinom Tuzla i uz finansijsku podršku Općine Tuzla.

Ovim projektom nastojimo uposliti što veći broj nezaposlenih žena, odnosno žene prognanice te domicilno stanovništvo.

Angažovanjem članica/nezaposlenih žena pruža im se šansa da se obrazuju, da se ekonomski osamostale i da ostvare prihod i tako doprinesu poboljšanju kvaliteta života sebi i svojoj porodici.

Ciljevi projekta

- ◆ uposliti što veći broj nezaposlenih žena
- ◆ pružiti mogućnost nezaposlenima da ostvare zaradu i da se osamostale u svom radu
- ◆ pružiti mogućnost polaznicama kurseva da razvijaju svoje mogućnosti i obrazovne potencijale do maksimuma
- ◆ osposobiti polaznice kurseva za samostalan rad
- ◆ pružiti polaznicama kursa šansu da ostvare svoje pravo na cjeloživotno učenje
- ◆ motivirati polaznice kurseva a posebno nezaposlene da nakon ovih kurseva potraže nove mogućnosti privređivanja kako za sebe tako i za svoju porodicu

Važno je napomenuti da se projekat temelji isključivo na društveno korisnom, neprofitnom radu u oblasti osposobljavanja, ostvareni su slijedeći rezultati:

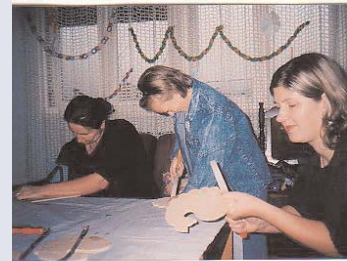
- ◆ 26 žena završilo osnovni i napredni kurs kurs šivenja
- ◆ 15 žena završilo osnovni kurs frizerski kurs
- ◆ 15 žena završilo osnovni kurs kurs računara

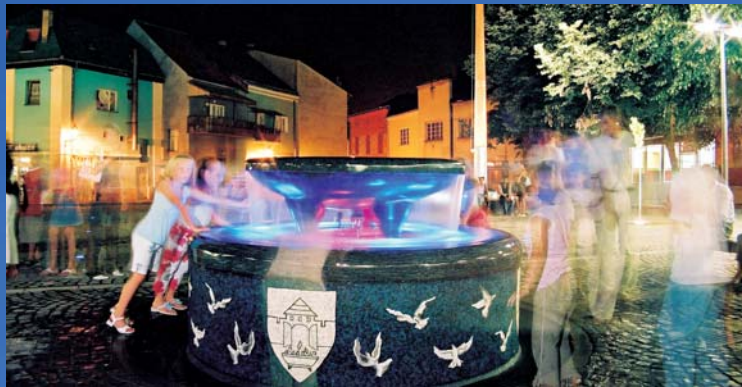
Ekonomsko osnaživanje žena - poticaj samozapošljavanja

- ◆ Servisi održavanja stambenih i poslovnih prostorija - angažovano 16 žena

Poticaj stvaranju prihoda

Izrada ručnih proizvoda (slike, svilene marame, čestitke)

Naziv institucije/organizacije	Adresa	Kontakti
Općina Tuzla, Služba za razvoj i poduzetništvo	ZAVNOBIH-a broj 11	035 252 185, 035 266 220 safeth@tuzla.ba, www.tuzla.ba
NERD-A Tuzla	M. I Ž. Crnogorčevića broj 5	035 274 385 nerda@nerda.ba, www.nerda.ba
BIT Centar Tuzla	Trg Slobode broj 16	035 304 650 info@bit.ba, www.bit.ba
Udruženje samostalnih privrednika općine Tuzla	II Tuzlanske brigade 60	035 314 970 udr_obrtnika_tz@bih.net.ba
Univerzitet u Tuzli, Biznis Start-Up Centar Tuzla	UI. ZAVNOBIH-a broj 6	035 300 510
Privredna komora TK	Trg Slobode bb	035 258 271, 035 258 266 kikan@kpktz.ba, www.kpktz.ba
Ekonomski fakultet Tuzla	Univerzitetska broj 8	035 286 100, 035 320 820 reuf.kapic@untz.ba, www.ef.untz.ba
Ekonomski Institut Tuzla	Zvonka Cerića broj 1	035 398 070
Referentna grupa Tuzla	Klosterska broj 3	035 249 150, 035 249 151 rgtuzla@rgtuzla.ba, www.rgtuzla.ba
TALDi Tuzla	Stupine B - 13	035 250 045, 035 275 418 talditz@bih.net.ba, www.taldi.ba
Udruženje inovatora općine Tuzla	Tuzlanske brigade broj 60	061 888 041 inovatori.tz@gmail.com, www.uit.ba
Prijateljice Tuzla	2. Tuzlanske brigade 19/1	035 245 210, 035 245 211 hdprituz@bih.net.ba, www.prijateljice.info
RPC Tuzla - Inkubator "Lipnica"	Proleterskih brigada broj 60	035 806 371 rpc_ink@bih.net.ba
Služba za zapošljavanje TK	Bosne Srebrene bb	035 306 440 birotk@yahoo.com
BOSPER Tuzla	Bukinje bb	035 317 030, 035 317 031 info@bosper.com.ba, www.bosper.com.ba
Tuzlanski regionalni centar, Međunarodnog foruma Bosna	TC Sjenjak	061 109 681
GAP Tuzla	Nesiba Malkića 1	035 316 441, 035 316 442 sponjavic@bihgap.ba